

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Literatura ogólna: *W. Adamiecki*, Rola instytucji ubezpieczeniowych w akcji zapobiegania wypadkom przy pracy, Warszawa 1934; *T. Bińczycka-Majewska*, Charakterystyka i zakres świadczeń w systemie ubezpieczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, PiZS 2003, Nr 5; *L. Dawydzik*, Umocnianie zdrowia pracujących celem polskiej medycyny pracy, Medycyna Pracy 2001, Nr 3; *B. Gudowska, J. Strusińska-Żukowska* (red.), Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, Warszawa 2011; *I. Jędrasik-Jankowska*, Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego, Warszawa 2012; *J. Jończyk*, Prawo zabezpieczenia społecznego. Ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Bezrobocie i pomoc społeczna, Kraków 2003; *tenże*, Ubezpieczenie wypadkowe, PiP 2003, z. 3; *tenże*, ZUS jako instytucja ubezpieczeń społecznych, [w:] Problemy ubezpieczeń społecznych w 70-lecie istnienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, oprac. *U. Jackowiak* i *A. Malaka*; *D. Karkowska, A. Nerka*, Pozycja płatnika składek w ubezpieczeniu społecznym i zdrowotnym, Warszawa 2007; *W. Koczur*, Działalność prewencyjna w pracowniczym ubezpieczeniu społecznym. Wybrane problemy, Pol.Społ. 1991, Nr 11–12; *D. E. Lach, S. Samol, K. Ślęzak*, Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Komentarz, Warszawa 2010; *J. Loga*, Wypadek przy pracy. Pojęcie prawne, Warszawa 1981; *U. Prasznic*, Finansowanie ubezpieczenia społecznego pracowników, Wrocław 1990; *M. T. Romer*, Ustawa wypadkowa od 1 stycznia 2003 r., Pr.Pracy 2003, Nr 1; *J. Rzepecki*, Rola i zadania ubezpieczenia wypadkowego, PiZS 2002, Nr 1; *W. Sanetra*, O założeniach nowego systemu świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, PiZS 2003, Nr 3; *G. Szpor* (red.), System ubezpieczeń społecznych. Zagadnienia podstawowe, Warszawa 2011; *H. Wierzbińska*, Problematyka prawna zapobiegania występowaniu ryzyk ubezpieczeniowych, [w:] *B. Wagner* (red.), Problemy prawa ubezpieczeń społecznych, Kraków 1996; *W. Witoszko*, Jednorazowe odszkodowanie z ubezpieczenia wypadkowego, Warszawa 2010; *taż*, Uraz jako element definicji wypadku przy pracy, MoPr 2006, Nr 6; *T. Wyka*, Ochrona zdrowia i życia pracownika jako element treści stosunku pracy, Warszawa 2003; *A. Wypych-Żywicka* (red.), Leksykon prawa ubezpieczeń społecznych. 100 podstawowych pojęć, Warszawa 2009.

Literatura do art. 3 ust. 1: *M. Abramowski*, Protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy, MoPr 2008, Nr 10; *tenże* (red.), Postępowanie powypadkowe, Warszawa 2010; *K. W. Baran, B. Ćwiertniak, L. Mitrus, A. Sobczyk*, Prawo pracy, Kraków 2005; *J. Berent, S. Szram*, Nowe przepisy dotyczące wypadków przy pracy, AMSiK 2003, Nr 2; *G. Bieniek*, Glosa do wyr. SN z 16.2.1977 r., III PRN 55/76, OSPiKA 1978, Nr 12, poz. 217; *tenże*, Stosowanie przepisów prawa pracy w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego. Część piąta, Wypadki przy pracy i choroby zawodowe, Warszawa 1992; *tenże*, Zawał serca – jako wypadek przy pracy, GP 1978, Nr 7; *T. Bińczycka-Majewska*, Charakterystyka i zakres świadczeń w systemie ubezpieczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, PiZS 2003, Nr 5; *taż.*, Naganne zachowanie ubezpieczonego jako przesłanka ograniczenia ochrony w prawie ubezpieczenia społecznego, [w:] *H. Lewandowski* (red.), Studia z prawa pracy. Księga dla uczczenia 50-lecia działalności naukowej Profesora Doktora Wacława Szuberta, Łódź 1988; *taż.*, Tendencje rozwoju społecznego ubezpieczenia od wypadków przy pracy i chorób zawodowych w świetle, St.P.-E. 1990, t. XLV; *J. Bloch, Z. Kopankiewicz*, Ubezpieczenie od wypadków. Ustawy i rozporządzenia reskrypty i wyjaśnienia Min. Pr. i Op. Sp. Orzeczenia Sądu Najwyższego i Naczelnego Trybunału Administracyjnego, Warszawa 1932–1933; *E. Bloch-Bogustawska, E. Wolska, P. Engelgardt*, Zawał serca jako wypadek przy pracy w materiałach Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej w Bydgoszczy w latach 2000–2004, AMSiK 2006, Nr 3; *B. Błachowska*, Pojęcie wypadku przy pracy w orzecznictwie Sądu Najwyższego, cz. 1, Ochr. Pracy 1986, Nr 10, cz. 2, Ochr. Pracy 1986, Nr 11, cz. 3, Ochr. Pracy 1987, Nr 1; *W. Bober*, Wypadek przy pracy a wypadek w zatrudnieniu, NP 1973, Nr 10; *J. Brol*, Glosa do uchw. SN(7) z 4.12.1987 r., III PZP 85/86, OSPiKA 1988, Nr 9, poz. 191; *J. Brol*, Odpowiedzialność odszkodowawcza za wypadki przy pracy i choroby zawodowe, Warszawa 1981; *tenże*, Społeczno-prawne problemy systemu świadczeń i odszkodowań wypadkowych. Problemy rozwoju ubezpieczenia społecznych w Polsce, AUL Fol.Iur. 1982, Nr 8; *tenże*, Świadczenia wypadkowe, [w:] *C. Jackowiak* (red.), Rozwój ubezpieczeń społecznych w Polsce, Wrocław 1991; *tenże*, Świadczenia wypadkowe (historyczny rozwój, wnioski de lege ferenda), [w:] *Z. Salwa* (red.), Przesłanki reformy prawa pracy, cz. 2, Warszawa 1990; *tenże*, Uprawnienia pracownicze w razie wypadku przy pracy i choroby zawodowej. Poradnik ze zbiorem podstawowych aktów prawnych. Stan na 1.VII.1991 r., Bydgoszcz 1991; *R. Bryc, Z. Czuczwar*, Urazy kręgosłupa jako przyczyna inwalidztwa z tytułu wypadków przy pracy i w zatrudnieniu, AMSiK 1976, Nr 3; *L. Brzozowski*, Glosa do wyr. SN z 29.9.1967 r., III UZP 3/67, PiP 1969, z. 3; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 30.1.1986 r., II PRN 20/85, PiZS 1986,

Nr 9; *tenże*, Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy, Warszawa 1989; *tenże*, Wypadki przy pracy, w drodze do pracy i z pracy, Gdańsk 1999; *tenże*, Wypadki w drodze do pracy i z pracy. Elementy definicji wypadku, cz. 2, Sł.Prac. 1988, Nr 1; *tenże*, Wypadki w drodze do pracy i z pracy. Umyślność i rażące niedbalstwo, Sł.Prac. 1987, Nr 12; *tenże*, Wypadki w drodze do pracy i z pracy. Wypadek w stanie nietrzeźwości, Sł.Prac. 1987, Nr 11; *L. Brzozowski, J. Pasternak*, Recenzja książki I. Jędrasik-Jankowskiej pt. Wypadek w drodze do pracy i z pracy, PiP 1974, z. 11; *A. Buczek*, Prawne obowiązki pracodawcy w zakresie kwalifikacji wypadku przy pracy, MoPr 2011, Nr 6; *P. Burduk, K. Śliwka, E. Bloch-Bogusławska*, Nagła śmierć a wysiłek fizyczny, AMSiK 1998, Nr 2; *M. Byrska*, Głosa do wyr. SN z 22.6.1972 r., I PR 186/72, OSPiKA 1974, Nr 3, poz. 52; *W. Cajselski*, Głosa do wyr. SN z 17.2.1998 r., I PKN 532/97, MoP 2000, Nr 1; *A. Chobot*, Głosa do wyr. SN z 20.3.1979 r., I PRN 23/79, OSPiKA 1981, Nr 5, poz. 91; *J. Cholewińska-Trzcianka*, Głosa do wyr. SN z 7.10.1986 r., II URN 166/86, PiZS 1988, Nr 7; *C. Chowaniec, M. Chowaniec, A. Nowak, M. Kobek*, Nagły zgon sercowy – problemy w opiniowaniu sądowo-lekarskim dla potrzeb cywilnych i odszkodowawczych, AMSiK 2007, Nr 1; *C. Chowaniec, A. Nowak, M. Chowaniec, C. Jabłoński*, Uraz kręgosłupa – zachorowanie w pracy, czy wypadek przy pracy, AMSiK 2008, Nr 2–3; *Z. Cieślak*, Głosa do wyr. SN z 7.11.1980 r., III UZP 9/80, OSP 1982, Nr 9–10, poz. 161; *P. Ciszewski*, Głosa do wyr. SN z 29.11.2006 r., II UK 101/06, PiZS 2010, Nr 3; *W. Czachórski*, System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, Wrocław 1981; *K. Czichy*, Obowiązek trzeźwości i skutki jego naruszenia, PiZS 2009, Nr 8; *P. Daniluk*, Narażenie pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu wskutek niedopełnienia obowiązku wynikającego o odpowiedzialności za bhp, MoPr 2011, Nr 4; *A. Drozd*, Głosa do wyr. SN z 19.3.2008 r., I PK 230/07, OSP 2010, Nr 2, poz. 21; *M. Drygała-Puto*, Wypadki przy pracy w prawie polskim szwedzkim i niemieckim. Definicje, [w:] *A. M. Świątkowski* (red.), Studia z zakresu prawa pracy i polityki społecznej, Kraków 2003–2004; *taż*, Wypadki związane z pracą – wybrane aspekty ustawodawstwa krajów UE i Polski, Warszawa 2004; *M. Dudzińska-Pytel*, Wypadki przy pracy w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego – przesłanka związku z pracą, Pr.Pracy 2000, Nr 3; *T. Dybowski*, Adekwatny czy konieczny związek przyczynowy, Pał. 1961, Nr 6; *W. Dżułyński*, Głosa do uchw. SN z 11.2.1963 r., III PO 15/62, OSPiKA 1964, Nr 2, poz. 23; *tenże*, Orzecznictwo lekarskie wypadkowe w chorobach wewnętrznych, Warszawa 1953; *J. Ejdyś, A. Lulewicz, J. Obolewicz*, Zarządzanie bezpieczeństwem w przedsiębiorstwie, Białystok 2008; *E. Engel-Babska*, Głosa do wyr. SN z 7.2.2001 r., I PKN 244/00, OSP 2003, Nr 12, poz. 150; *T. Fijałkowski, M. Kopyr-Fijałkowska*, Wypadki przy

pracy. Choroby zawodowe. Rehabilitacja zawodowa. Komentarz, akty wykonawcze, wzory pism, Warszawa 2003; *L. Florek*, Ubezpieczenie i zabezpieczenie społeczne w prawie międzynarodowym, PiZS 1987, Nr 1; *L. Florek* (red.), *R. Celeda*, *E. Chmielek-Łubińska*, *G. Goździewicz*, *A. Hintz*, *A. Kijowski*, *Ł. Pisarczyk*, *J. Skoczyński*, *B. Wagner*, *T. Zieliński*, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2009; *W. Formański*, Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, Warszawa 1977; *L. Frankowska*, *E. Modliński*, Ustawa o ubezpieczeniu społecznym, Kraków 1933; *M. Gałusza*, *W. Langer*, Wypadki i choroby zawodowe. Dokumentacja, postępowanie, orzecznictwo, Kraków–Tarnobrzeg 2011; *S. Garlicki*, Glosa do wyr. SN z 17.4.1967 r., II PR 162/67, NP 1968, Nr 4; *tenże*, Odpowiedzialność cywilna za nieszczęśliwe wypadki, Warszawa 1959; *tenże*, Wypadki przy pracy. Wypadki w zatrudnieniu. Choroby zawodowe, Warszawa 1971; *tenże*, Zasady odpowiedzialności za wypadek przy pracy i zakres świadczeń, PiP 1968, z. 10; *M. Gersdorf*, Nadmierny wysiłek jako przyczyna zewnętrzna wypadku przy pracy, PUSiG 1998, Nr 12; *T. Gleixner*, Alkohol jako przeszkoda w uzyskaniu prawa do świadczeń pieniężnych przysługujących w razie wypadku przy pracy, Probl.Alk. 1968, Nr 10; *M. Gładoch*, Prawa i obowiązki pracodawcy w związku z używaniem środków odurzających lub substancji psychotropowych przez pracowników, PiZS 2007, Nr 8; *E. Grabowski*, Ubezpieczenia społeczne w państwach współczesnych, Warszawa 1923; *T. Gregorczyk*, Różnice pojęć chronionego wypadku w poszczególnych systemach ubezpieczenia społecznego, PiZS 1990, Nr 11–12; *Z. Góral* (red.), *E. Bielak-Jomaa*, *A. Drabek*, *Z. Góral*, *M. Paluszkiewicz*, *E. Staszewska*, *M. Włodarczyk*, *T. Wrocławska*, Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Warszawa 2011; *B. Gudowska*, Wyrównanie szkody na osobie spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową w orzecznictwie Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, Warszawa 1999; *B. Gudowska*, *J. Strusińska-Żukowska* (red.), *E. D. Lach*, *Ł. Prasotek*, *D. Wajda*, *M. Wilczyński*, Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, Warszawa 2011; *A. Hansen*, *S. Lach*, *A. Nusbek*, Dochodzenie powypadkowe, Warszawa 1980; *Z. Hildebrandt*, Świadczenia z tytułu wypadków zaistniałych w szczególnych okolicznościach, Sł.Prac. 1998, Nr 1; *C. Jabłoński*, *C. Chowaniec*, *M. Kobek*, *D. Kowalczyk-Jabłońska*, Możliwości różnicowania pourazowych schorzeń neuropsychiatrycznych dla opiniowania sądowo-lekarskiego, AMSiK 2007, Nr 2; *ciż*, Trudności opiniodawcze w ocenie pourazowych zaburzeń neuropsychiatrycznych dla potrzeb postępowania karnego i cywilno-odszkodowawczego, AMSiK 2007, Nr 1; *C. Jackowiak*, Normy międzynarodowe prawa pracy w zakresie regulacji zabezpieczenia społecznego, AUL Fol.lur. 1981, Nr 5; *U. Jackowiak*, Glosa do wyr. SN z 19.3.1997 r., II UKN 43/97, OSP

1998, Nr 4, poz. 75; *taż*, Glosa do wyr. SN z 5.9.1996 r., II PRN 9/96, OSP 1997, Nr 7–8, poz. 131; *taż*, Glosa do wyr. SN z 28.1.1998 r., II UKN 456/97, OSPiKA 1999, Nr 4, poz. 74; A. B. *Jamka*, Wypadki przy pracy, Pr.Pracy 2001, Nr 11; J. *Janelli*, Ustawa o ubezpieczeniu od wypadków, Lwów 1924; I. *Jankowska*, Wpływ stanu nietrzeźwości na pojęcie wypadku przy pracy lub wypadku w zatrudnieniu i na prawo do świadczeń z tytułu wypadku, PiZS 1969, Nr 8–9; *taż*, Wpływ winy poszkodowanego na prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, PiP 1970, z. 1; J. *Jasieński*, Orzecznictwo lekarskie wypadkowe, Warszawa 1947; J. *Jastrzębski*, Interferencje adekwatnej przyczynowości oraz winy przy odpowiedzialności za szkodę majątkową, PS 2004, Nr 7–8; J. *Jeź*, Glosa do wyr. SN z 14.7.1966 r., III PRN 13/66, PiZS 1967, Nr 3; *tenże*, Społeczne granice „wykonywania czynności w interesie zakładu pracy”, PiZS 1972, Nr 5; I. *Jędrasik-Jankowska*, Glosa do wyr. SN z 9.7.1991 r., II PRN 3/91, OSP 1992, Nr 11–12, poz. 263; *taż*, Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego, Warszawa 2009; *taż*, Pozbawienie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, PiZS 1986, Nr 5–6; *taż*, Stres jako przyczyna wypadku przy pracy (na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego), PiZS 1988, Nr 2; *taż*, Szkada na osobie pracownika i jej rekompensata, Warszawa 1994; *taż*, Ubezpieczenie społeczne. Ubezpieczenie wypadkowe. Ubezpieczenie chorobowe, t. 3, Warszawa 2003; *taż*, Ubezpieczenie społeczne (chorobowe, rentowe, emerytalne). Zarys części ogólnej, Warszawa 1987; *taż*, Ubezpieczenie wypadkowe i chorobowe, Warszawa 2002; *taż*, Wypadek w drodze do pracy i z pracy, Warszawa 1972; *taż*, Wypadek w drodze do pracy lub z pracy, PiZS 2003, Nr 11; *taż*, Wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy, PiZS 2003, Nr 4; G. *Jędrejek*, Mobbing, środki ochrony prawnej, Warszawa 2011; J. *Jończyk*, Prawo zabezpieczenia społecznego, Kraków 2003; *tenże*, Ubezpieczenie wypadkowe, PiP 2003, z. 6; A. P. *Jurczyk*, J. *Berent*, L. *Markuszewski*, S. *Szram*, Zawał serca jako wypadek przy pracy w orzecznictwie Sądu Najwyższego, cz. 1, Nadmierne obciążenie wykonywaną pracą, cz. 2, Wykonywanie pracy przeciwwskazanej ze względu na stan zdrowia, AMSiK 2003, Nr 4; H. *Kasińska*, Glosa do wyr. SN z 27.5.1978 r., I PR 31/78, OSPiKA 1979, Nr 11, poz. 191; T. *Kasiński*, Pojęcie wypadku przy pracy w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, PiZS 1978, Nr 1; *tenże*, Wypadki przy pracy w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, NP 1978, Nr 7–8; A. *Kędzińska-Cieślak*, Odpowiedzialność uspołecznionego zakładu pracy względem pracownika za szkody związane z pracą, Warszawa 1967; A. *Kijowski*, Oddanie pracownika do dyspozycji innego pracodawcy, PS 1996, Nr 6; A. *Kijowski*, J. *Jankowiak*, Prawo pracownika do uchylenia się od niebezpieczeństwa, PiP 2006, z. 10; A. *Koch*, Metodologiczne zagadnienia związku przyczynowego w prawie cywilnym, Poznań 1975; *tenże*,

Wyłączność winy czy wyłączność przyczyny? (art. 435 i 436 k.c.), NP 1975, Nr 3; *tenże*, Związek przyczynowy jako podstawa odpowiedzialności odszkodowawczej w prawie cywilnym, Warszawa 1975; *K. Kolasiński*, Kierunki ewolucji ubezpieczeń społecznych w Polsce a konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy, [w:] *H. Lewandowski* (red.), Studia z prawa pracy, Łódź 1988; *tenże*, Ocena stanu ubezpieczeń społecznych w stosunku do konwencji MOP i uregulowań w innych krajach, [w:] *Z. Salwa, M. Matej* (red.), Przesłanki i kierunki reformy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, Wrocław 1987; *tenże*, System świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, Pol.Społ. 1987, Nr 7; *tenże*, Zakres mocy wiążącej ustaleń i orzeczeń w postępowaniu o świadczenia z wypadków przy pracy, SP 1987, Nr 2; *K. Kolba*, Glosa do wyr. SN z 13.5.1982 r., II PRN 8/82, OSPiKA 1983, Nr 5, poz. 107; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 15.4.1977 r., III PZP 2/77, OSPiKA 1979, Nr 1, poz. 15; *T. Konopka*, Opiniowanie sądowno-lekarskie w sprawach o uznanie zachorowań i nagłych zgonów za wypadki przy pracy, cz. 1, AMSiK 2000, Nr 2, cz. 2, AMSiK 2000, Nr 4; Konwencje i zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy, t. I, 1919–1966, t. II, 1967–1994 z uzup., Warszawa 1996; *R. Korolec*, Kompensata szkody na osobie pracownika, cz. 1, Warszawa 1968, cz. 2, Warszawa 1969; *W. Kozieł*, Jak kwalifikować wypadki którym ulegają pracownicy, Warszawa 1977; *J. Kruszewska*, Picie alkoholu na terenie zakładu pracy poza godzinami pracy, PiZS 1978, Nr 12; *M. Krzyśko*, Wypadek przy pracy telepracownika, MoPr 2009, Nr 5; *J. Krzyżanowski*, Jeszcze o „przyczynie zewnętrznej” jako jednej z przesłanek warunkującej uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy, PiZS 1978, Nr 12; *J. Kunicki*, Glosa do wyr. TUS z 20.8.1962 r., II TR 2319/60, OSPiKA 1964, Nr 4, poz. 82; *tenże*, Glosa do wyr. TUS z 20.8.1962 r., II TR 19/60, OSPiKA 1964, Nr 4, poz. 82; *J. Kurcysz*, Glosa do uchw. SN z 17.7.1975 r., I PZP 9/75, OSPiKA 1976, Nr 7–8, poz. 136; *tenże*, Nowa ustawa wypadkowa a poprzednie unormowania świadczeń przysługujących w razie wypadków przy pracy i chorób zawodowych, Z problematyki prawa pracy i polityki socjalnej, t. 1, Katowice 1977; *tenże*, Wypadki przy pracy, Katowice 1967; *J. Kurcysz, A. Bubik*, Orzecznictwo w sprawach o odszkodowanie za wypadki przy pracy i choroby zawodowe, Pal. 1967, Nr 10–11, wkładka; *M. Kurowska, K. Zakrzewska-Szczepańska*, Postępowanie i świadczenia w sprawach wypadków przy pracy i chorób zawodowych, Si.Prac.1992, Nr 11; *J. Kuźmicka-Sulikowska*, Zasady odpowiedzialności deliktowej w świetle nowych tendencji w ustawodawstwie polskim, Warszawa 2010; *J. Kuźniar*, Roszczenia z tytułu wypadków przy pracy, PUSiG 2000, Nr 10; *D. E. Lach, S. Samol, K. Ślebzak*, Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Komentarz, Warszawa 2010; *M. Latos-Miłkowska*, Wypadek przy pracy, hasło,

[w:] *L. Florek* (red.), Encyklopedii prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Komentarz do instytucji prawnych, wydanie katalogowe, Warszawa 1998; *B. Lewaszkiwicz-Petrykowska*, Odpowiedzialność cywilna prowadzącego na własny rachunek przedsiębiorstwo wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody (art. 435 k.c.), Warszawa 1967; *taż*, Wina uszkodzonego jako okoliczność wyłączająca odpowiedzialność z art. 435 k.c., [w:] *J. Błęczyński, J. Rajski* (red.), Rozprawy z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Witolda Czachórskiego, Warszawa 1985; *L. Lewicki*, Wypadki przy pracy, [w:] *M. Gatusza* (red.), Bezpieczeństwo i higiena pracy w Unii Europejskiej, Kraków–Poznań–Tarnobrzeg 2007; *T. Liszcz*, Prawo pracy, Warszawa 2004; *taż*, Ubezpieczenie społeczne i zaopatrzenie społeczne w Polsce: zagadnienia prawne (stan prawny na 15 kwietnia 1997 r.), Kraków–Lublin 1997; *J. Loga*, Charakter związku wypadku z pracą w społecznym ubezpieczeniu wypadkowym, PiZS 1976, Nr 8–9; *tenże*, Ewolucja zakresu ochrony ubezpieczeniowej przed skutkami wypadków przy pracy, [w:] Problemy rozwoju ubezpieczeń społecznych w Polsce, AUL Fol.Iur. 1982, Nr 8; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 4.6.1986 r., II URN 71/86, OSPiKA 1987, Nr 7–8, poz. 157; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 5.4.1984 r., II PRN 2/84, OSPiKA 1985, Nr 4, poz. 71; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 10.2.1984 r., III UZP 21/83, OSPiKA 1985, Nr 1, poz. 20; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 27.3.1978 r., II PRN 3/87, OSPiKA 1988, Nr 3, poz. 50; *tenże*, Konwencja związku przyczynowego w ubezpieczeniu społecznym od wypadków przy pracy, St.P.-E. 1979, Nr XXI; *tenże*, Ubezpieczenie od wypadków przy pracy i chorób zawodowych, [w:] *C. Jackowiak* (red.), Rozwój ubezpieczeń społecznych w Polsce, Wrocław 1991; *tenże*, Wypadek przy pracy, Łódź 1975; *tenże*, Wypadek przy pracy. Pojęcie prawne, Warszawa 1981; *E. Łodygowska, K. Rajewska*, Stres w pracy agenta ubezpieczeniowego, PUSiG 2001, Nr 5; *W. Łuczak*, Możliwości kontroli stanu trzeźwości pracowników w świetle przepisów prawnych, PiZS 1979, Nr 3; *P. Maciejczak, J. Pałka, W. Truskiewicz*, Uraz a choroba kolana – istotny problem w orzekaniu trwałego uszczerbku na zdrowiu, AMSiK 2005, Nr 4; *M. Majchrzak*, Stres jako przyczyna wypadków przy pracy wśród kadry kierowniczej, MoPr 2007, Nr 11; *K. Maksymowicz, D. Piechocki, R. Drozd*, Ocena następstw urazów czaszkowo-mózgowych w aspekcie kryteriów neurologicznych, psychiatrycznych i orzecznictwowych, AMSiK 2005, Nr 4; *F. Małyśz*, Glosa do wyr. SN z 11.1.1983 r., II PR 31/82, PiZS 1984, Nr 5–6; *tenże*, Ustalanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, PiZS 1982, Nr 3; *tenże*, Wypadki przy pracy i choroby zawodowe, Warszawa 2003; *J. T. Marcinkowski, T. Kaczmarek, A. Klimberg*, Kierowca a padaczka, AMSiK 2007, Nr 1; *Z. Marek, M. Kłys*, Opiniowanie sądowo-lekarskie i toksykologiczne, Kraków 1998; *W. Masewicz*, Glosa do wyr. SN z 9.12.1977 r., III PRN 49/77, OSPiKA 1979, Nr 3, poz. 48; *M. Matey-Tyrowicz*, Podstawowe

prawa społeczne w dziedzinie pracy jako „mega-źródła” prawa pracy, [w:] *M. Matey-Tyrowicz, T. Zieliński* (red.), *Prawo pracy RP w obliczu przemian*, Warszawa 2006; *mg*, Czy zawał serca może być uznany za wypadek przy pracy?, PUSiG 1999, Nr 5; *mg*, Przyczyna zewnętrzna wypadku przy pracy, PUSiG 1999, Nr 1; *mg*, Związek wypadku z pracą, PUSiG 1999, Nr 11; *K. Michaluk*, Przyczyny zewnętrzne wypadku przy pracy, PiZS 1987, Nr 4; *tenże*, Rażące niedbalstwo jako przyczyna wypadku przy pracy, NP 1981, Nr 9; *tenże*, Stres a wypadek przy pracy, PiZS 1988, Nr 3; *tenże*, Roszczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – w praktyce okręgowych sądów pracy i ubezpieczeń społecznych, PiZS 1984, Nr 1; *L. Mitrus*, Polskie prawo ubezpieczeń społecznych na tle standardów międzynarodowych, [w:] *B. Wagner* (red.), *Problemy prawa ubezpieczeń społecznych*, Kraków 1996; *E. Modliński*, *Podstawowe zagadnienia prawne ubezpieczeń społecznych*, Warszawa 1968; *tenże*, Rola „winy” w polskim ustawodawstwie o ubezpieczeniach społecznych, SC 1970, t. XVI; *tenże*, Ubezpieczenia od wypadków, Warszawa 1932; *tenże*, Stan nietrzeźwości a wypadki w ubezpieczeniu społecznym, *Probl.Alk.* 1971, Nr 6; *E. Modliński, K. Wieruszewski*, Wpływ orzecznictwa TUS na wykładnię i praktyczne zastosowanie przepisów ubezpieczeniowych, PiZS 1975, Nr 10–11; *M. Mrozowska*, Wypadki przy pracy, *Pr.Pracy* 2007, Nr 2; *A. Musiała*, Głosa do wyr. SN z 20.4.2006 r., I UK 260/05, OSP 2007, Nr 9, poz. 97; *W. Muszalski*, Świadczenia za wypadki przy pracy i choroby zawodowe w wybranych krajach (Związek Radziecki, NRD, RFN, Francja), Warszawa 1978; *M. Mysza*, Głosa do wyr. SN z 7.10.2004 r., II PK 29/04, PiZS 2006, Nr 8; *tenże*, Głosa do uchw. SN(7) z 4.12.1987 r., III PZP 85/86, PiZS 1989, Nr 4–5; *tenże*, Powództwo o uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy, PUSiG 1998, Nr 5; *tenże*, Zawał serca jako wypadek przy pracy, PUSiG 2000, Nr 9; *M. Nesterowicz*, Adekwatny związek przyczynowy jako przesłanka odpowiedzialności cywilnej w świetle orzecznictwa sądowego, [w:] *A. Nowicka* (red.), *Prawo prywatne czasu przemian księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtysińskiemu*, Poznań 2005; *tenże*, Głosa do wyr. SN z 26.2.1976 r., III URN 2/76, OSPiKA 1976, Nr 11, poz. 201; *T. Niedziński*, Wypadki zrównane z wypadkami przy pracy, PUSiZ 2002, Nr 12; *T. Nycz*, [w:] *B. Wagner* (red.), *K. W. Baran, E. Łubińska-Chmielek, D. Dörre-Nowak, L. Mitrus, T. Nycz, A. Sobczyk, M. Wandzel*, *Kodeks pracy 2008. Komentarz*, Gdańsk 2008; *J. Pałka, P. Maciejczak, W. Truskiewicz*, Urazy wysiłkowe kręgosłupa – problemy orzecznictwa lekarskiego w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków, AMSiK 2005, Nr 4; *J. Pasternak*, Głosa do wyr. TUS z 16.1.1961 r., IV NRT 2/60, PiP 1961, z. 11; *tenże*, Głosa do uchw. SN z 11.2.1963 r., III PO 15/62, OSPiKA 1964, Nr 2, poz. 23; *tenże*, Główne problemy rent uzależ-

nionych od inwalidztwa, Warszawa 1966; *tenże*, Najbardziej dyskusyjne zagadnienia w orzecznictwie wypadkowym, PiZS 1972, Nr 12; *tenże*, Przydatność dawnego orzecznictwa w ocenie wypadku przy pracy, PiZS 1976, Nr 10; *tenże*, Wypadek w drodze w czasie przerwy w pracy w związku z załatwianiem sprawy osobistej, PiZS 1967, Nr 3; *L. Pawlak*, Przepięstwa i wykroczenia przeciwko indywidualnym i zbiorowym prawom pracownika, Warszawa 2010; *B. Paździor*, Ubezpieczenie wypadkowe w uregulowaniach MOP, Pol.Społ. 1997, Nr 5–6; *J. Piątkowski*, Siła wyższa jako podstawa wyłączenia odpowiedzialności z art. 152, 153 k.c., NP 1963, Nr 1; *M. Piekarski*, Glosa do wyr. SN z 11.8.1978 r., III PRN 25/78, NP 1979, Nr 6; *L. Pisarczyk*, Wypadek w drodze do pracy lub z pracy, PUSiG 2000, Nr 2; *H. Pławucka*, Recenzja pracy J. Logi, Wypadek przy pracy. Pojęcie prawne, Łódź 1975, PiP 1977, z. 6; *taż*, Wypadek w drodze do pracy i z pracy – model ochrony prawnej, [w:] *A. Sobczyk* (red.), Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 40-lecia pracy naukowej profesor Barbary Wagner, Warszawa 2010; *M. Przedworska*, Wypadki przy pracy, Pr.Pracy 1995, Nr 7; *M. Przestalski*, Praktyka orzecznicza sądów ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia pieniężne w razie wypadków przy pracy lub chorób zawodowych, Warszawa 1972; *I. Ptaszyńska-Sarosiak*, *A. Niemcunowicz-Janica*, *M. Filimoniuk*, *Z. Bardaszka*, *M. Okłota*, *M. Szeremeta*, *A. Sackiewicz*, Cerebrastenia pourazowa i encefalopatia pourazowa – trudności opiniodawcze, AMSiK 2010, Nr 2–3; *D. Puśledzki*, Glosa do wyr. SN z 12.10.2007 r., I UK 205/07, Prz.Pr.Rol. 2009, Nr 1; *M. Raczkowski*, [w:] *M. Gersdorf*, *K. Rączka*, *M. Raczkowski*, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2010; *M. Rafacz-Krzyżanowska*, Glosa do wyr. TUS z 5.1.1962 r., II TR 2211/61, PiP 1964, z. 3; *W. Rejman*, Glosa do wyr. SN z 13.2.1980 r., III PZP 1/80, OSPiKA 1980, Nr 9, poz. 165; *J. Rezler*, Glosa do wyr. SN z 29.2.1976 r., III PR 21/76, NP 1977, Nr 3; *tenże*, Naprawienie szkody wynikłej ze spowodowania uszczerbku na ciele lub zdrowiu (według prawa cywilnego), Warszawa 1968; *T. Romer*, Historia i ewolucja sądownictwa ubezpieczeń społecznych, [w:] *J. Hrynkiwicz* (red.), Ubezpieczenie społeczne w Polsce. 10 lat reformowania, Warszawa 2011; *M. T. Romer*, Ustawa wypadkowa od 1 stycznia 2003 r., Pr.Pracy 2003, Nr 1; *taż*, Pojęcie wypadku przy pracy, MoP 1993, Nr 2; *E. Rott-Pietrzyk*, Umowa agencyjna po nowelizacji (art. 758–764⁹ k.c.). Komentarz, Kraków 2001; *M. Rybakowski*, Drogowe wypadki przy pracy i ich opiniowanie, Zielona Góra 2011; *R. Sadlik*, Stres i nadmierny wysiłek, Śl.Prac. 2007, Nr 12; *tenże*, Zewnętrzna przyczyna wypadku przy pracy, MoPr 2007, Nr 4; *Z. Salwa*, Obowiązek poinformowania pracowników o ryzyku zawodowym, PiZS 2002, Nr 4; *tenże*, Pojęcie wypadku przy pracy, PiZS 2003, Nr 3; *S. Samol*, Glosa do wyr. SN z 8.10.1999 r., II UKN 545/98, OSP 2001, Nr 11, poz. 168; *tenże*, Pojęcie wypadku przy pracy

jako zdarzenia pozostającego w związku z pracą, [w:] Z. Góral (red.), *Z zagadnień współczesnego prawa pracy*. Księga jubileuszowa Profesora Henryka Lewandowskiego, Warszawa 2009; W. Sanetra, Glosa do wyr. SN z 3.3.1982 r., II PR 9/82, OSPiKA 1983, Nr 3, poz. 48; *tenże*, O założeniach nowego systemu świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, PiZS 2003, Nr 3; *tenże*, Przesłanki wyłączenia prawa do świadczeń pieniężnych w razie wypadku przy pracy, PiP 1971, z. 7; *tenże*, Wypadek przy pracy w nowej wersji, PUSiZ 2002, Nr 12; I. Sierocka, Glosa do wyr. SN z 6.1.2009 r., II UK 134/08, OSP 2011, Nr 4, poz. 37; J. Skoczyński, Komentarz do ustawy z 12.VI.1975 o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, M. Gersdorf, Wybór aktów prawnych i orzecznictwa, Warszawa 1998; R. Skowronek, C. Chowaniec, Rola, zadania i przydatność ustaleń medyczno-sądowych w postępowaniu powypadkowym w przypadkach urazowych zgonów w górnictwie węgla kamiennego, AMSiK 2009, Nr 2; R. Stępkowski, Odpowiedzialność pracodawcy za szkody spowodowane wypadkiem przy pracy, Warszawa–Poznań 1974; *tenże*, Wypadek przy pracy a wypadek w zatrudnieniu, PiZS 1972, Nr 5; K. Stopka, Charakter prawny zaopatrzenia z tytułu wypadków w szczególnych okolicznościach, PiP 2011, z. 9; J. Strusińska-Zukowska, Wypadki przy pracy w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Pr.Pracy 1998, Nr 1; T. Swinarski, Glosa do wyr. TUS z 22.3.1963 r., II TR 1929/61, OSPiKA 1965, Nr 2, poz. 26; *tenże*, Glosa do uchw. SN z 9.4.1968 r., III UZP 1/68, OSPiKA 1969, Nr 3, poz. 57; *tenże*, Tezy orzeczeń Trybunału Ubezpieczeń Społecznych w sprawie rent i zaopatrzeń, Warszawa 1973; M. Szczepańska-Bębenek, Pojęcie nieszczęśliwego wypadku w ubezpieczeniach osobowych, PUSiZ 2002, Nr 11; Z. Szczuka, „Wypadek” czy „zdarzenie”, Pr.Pracy 1995, Nr 6; H. Szewczyk, Stres jako przyczyna wypadku przy pracy, PiZS 2003, Nr 6; S. Szpunar, Czyny niedozwolone w kodeksie cywilnym, SC 1970, t. XV; W. Szubert, Ubezpieczenie od wypadków przy pracy w perspektywie rozwojowej, PiP 1950, z. 10; A. Szumska, Wypadek przy pracy – istota instytucji na tle obecnej regulacji, Prz.Pr. UW 2010, Nr 1–2; H. Szwajcak, Z problematyki związku przyczynowego w ustawie o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy, NP 1971, Nr 5; G. Szymańska, Zawał serca jako wypadek przy pracy w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, PiZS 1984, Nr 11; Z. Szymański, Glosa do wyr. SN z 19.7.1979 r., III CZP 40/79, OSPiKA 1980, Nr 5, poz. 85; *tenże*, Ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków, Warszawa 1960; *tenże*, Wypadki w zatrudnieniu i wypadki do nich przyrównane w systemach zabezpieczenia społecznego, PiZS 1962, Nr 7; G. Ślawska, Prawne aspekty wypadków w drodze do pracy lub z pracy, US 2010, Nr 12; A. Świątkowski, Glosa do wyr. SN z 17.7.1975 r., I PZP 9/75, PiZS 1977, Nr 2; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 23.7.1987 r.,

I PRN 36/87, Pał. 1990, Nr 4–5; *tenże*, Uprawnienia inwalidów wojennych wojskowych kombatantów osób represjonowanych inwalidów wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz ich rodzin, Warszawa 1997; A. M. Świątkowski, Glosa do wyr. SN z 18.7.1989 r., III PZP 17/89, PiP 1991, z. 5; *tenże*, Międzynarodowe publiczne prawo pracy – standardy międzynarodowe, Warszawa 2008, t. 1, vol. 3; *tenże*, Stosowanie konwencji MOP i traktatów Rady Europy przez krajowe sądy pracy, MoPr 2008, Nr 6; M. Taniewska, Przestrzenne granice wykonywania pracy, PiZS 1980, Nr 3; M. Tarach, Cechy nieszczęśliwych wypadków w zatrudnieniu na podstawie polskiej ustawy o ubezpieczeniu społecznym, BiHP 1949, Nr 12; H. O. Troescher, Zasady orzecznictwa lekarskiego o niezdolności do pracy wskutek choroby, Kraków 1932; J. Tyszka, Glosa do wyr. SN z 10.3.1977 r., III PZP 1/77, NP 1978, Nr 10; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 15.4.1977 r., III PZP 2/77, NP 1979, Nr 2; G. Uścińska, Europejskie standardy zabezpieczenia społecznego a współczesne rozwiązania polskie, Warszawa 2005; W. Warkalło, Prawo ubezpieczeniowe, Warszawa 1974; *tenże*, Siła wyższa jako zasada nieodpowiedzialności i domniemanie przypadkowości szkody, PiP 1949, z. 9–10; W. Warkalło, H. Zwolińska, Odszkodowania i inne świadczenia wypadkowe, Warszawa 1951; T. Wasylecki, Glosa do wyr. TUS z 22.3.1963 r., II TR 1929/61, OSPiKA 1965, Nr 2, poz. 26; *tenże*, Uwagi do glosy Marii Rafacz-Krzyżanowskiej (II TR 2211/61), PiP 1965, z. 3; H. Wierzińska, Problematyka prawna zapobiegania występowaniu ryzyk ubezpieczeniowych, [w:] B. Wagner (red.), Problemy prawa ubezpieczeń społecznych, Kraków 1996; A. Wilamowska-Pietruszyńska, Orzecznictwo lekarskie dla lekarzy oraz studentów wydziałów lekarskich i wydziałów lekarsko-stomatologicznych, Wrocław 2003; J. Winiarz, Obowiązek naprawienia szkody, Warszawa 1970; E. Wiszowata, Wykroczenia przeciwko prawom pracownika, Warszawa 2012; W. Witoszko, Geneza i ewolucja pojęcia wypadku przy pracy, Z zagadnień zabezpieczenia społecznego (prace i materiały Uniwersytetu Gdańskiego) 2009 Nr 1; *taż*, Jednorazowe odszkodowanie z ubezpieczenia wypadkowego, Warszawa 2009; *taż*, Nagłość w pojęciu wypadku przy pracy, [w:] M. Pannert (red.), Wybrane problemy prawa krajowego i europejskiego, Białystok 2007; *taż*, Pojęcie stałego i długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w razie jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, MoPr 2005, Nr 5; *taż*, Uraz jako element definicji wypadku przy pracy, MoPr 2006, Nr 6; *taż*, Związek z pracą jako element pojęcia wypadku przy pracy, PS 2007, Nr 11–12; M. Włodarczyk, Glosa do wyr. SN z 19.9.1979 r., III PZP 7/79, OSPiKA 1980, Nr 12, poz. 221; A. Wróbel, Wypadki przy pracy i choroby zawodowe w rzemiośle. Poradnik dla zakładów i organizacji rzemieślniczych, Warszawa 1986; K. Wróblewska, Nowe zasady ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, PiZS 1998, Nr 12; T. Wyka,

Glosa do uchw. SN(7) z 4.12.1987 r., III PZP 85/86, PiZS 1989, Nr 4–5; *M. Zieleniecki*, Glosa do wyr. SN z 12.11.2008 r., I UK 87/08, OSP 2010, Nr 11, poz. 117; *T. Zieliński*, Glosa do uchw. SN(7) z 19.10.1988 r. III PZP 10/88, OSP 1990, Nr 8, poz. 311; *tenże* (red.), *R. Celeda, L. Florek, E. Gienieczko, A. Hintz, A. Kijowski, E. Szemplińska, B. Wagner*, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2000; *tenże*, Prawo pracy. Zarys systemu, t. III, Ochrona pracy. Prawo sporów pracy. Prawo administracji pracy. Prawo ruchu zawodowego, Warszawa–Kraków 1986; *tenże*, Stosowanie przepisów i pojęć prawa cywilnego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, SC 1989, t. XXXV; *tenże*, Ubezpieczenia społeczne pracowników. Zarys systemu prawnego. Część ogólna, Warszawa–Kraków 1994; *H. Zwolińska-Warkalło*, Glosa do post. SN z 17.11.1972 r., III PRN 92/72, OSPiKA 1974, Nr 1, poz. 5; *J. Zych*, Glosa do wyr. SN z 20.5.1980 r., III PRN 11/80, OSPiKA 1981, Nr 9, poz. 159; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 19.9.1979 r., III PZP 7/79, OSPiKA 1980, Nr 10, poz. 191; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 24.10.1978 r., III URN 26/78, NP 1981, Nr 3; *tenże*, Wypadek przy pracy i wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy w świetle orzecznictwa, PiZS 1981, Nr 10–11; *tenże*, Wypadki w drodze do pracy i z pracy, Warszawa 1982; *T. Zyss*, Orzecznictwo rentowe ze szczególnym uwzględnieniem psychiatrii, Kraków 2009.

Literatura do art. 3 ust. 2: *B. Bury*, Czas podróży służbowej, MoPr 2006, Nr 8; *A. Chobot*, Glosa do wyr. SN z 27.10.1981 r., I PR 85/81, NP 1983, Nr 7–8; *M. Czerniak*, Podróż służbowa a pozostawianie pracownika w dyspozycji pracodawcy, MoPr 2008, Nr 5; *M. Drewicz*, Pojęcie mobilności pracowniczej – glosa do uchw. SN z 19.11.2008 r., II PZP 11/08, MoPr 2010, Nr 11; *S. Driczinski*, Glosa do wyr. SN z 23.6.2005 r., II PK 265/04, PiZS 2006, Nr 7; *tenże*, Relacja pracowniczej podróży służbowej do pojęcia czasu pracy, PS 2005, Nr 6; *A. Drozd*, Glosa do wyr. SN z 19.3.2008 r., I PK 230/07, OSP 2010, Nr 2, poz. 21; *M. Jachimowicz*, Wypadki zrównane z wypadkami przy pracy, Jurysta 2008 Nr 5; *J. Jankowiak*, Glosa do wyr. SN z 11.4.2001 r., I PKN 350/00, „Obsługiwanie” miejsc pracy w różnych miejscowościach, GSP-PO 2010, Nr 3–4, poz. 19; *I. Jędrasik-Jankowska*, Ubezpieczenie społeczne, t. 3, Warszawa 2003; *taż*, Wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy, PiZS 2003, Nr 4; *H. Kasińska*, Glosa do wyr. SN z 27.5.1978 r., I PR 31/78, OSPiKA 1979, Nr 11, poz. 191; *A. Kijowski*, Oddanie pracownika do dyspozycji innego pracodawcy, PS 1996, Nr 6; *tenże*, Prawna kwalifikacja podróży służbowej, PiZS 1979, Nr 8–9; *K. Kolba*, Glosa do wyr. SN z 15.4.1977 r., III PZP 2/77, OSPiKA 1979, Nr 1, poz. 15; *J. Kurcysz*, Glosa do uchw. SN z 17.7.1975 r., I PZP 9/75, OSPiKA 1976, Nr 7–8, poz. 136; *F. Matysz*, Charakter prawny podróży służbowej, Sł.Prac. 2011,

Nr 3; *E. Maniewska*, Pracownicy mobilni a podróż służbowa, PiZS 2009, Nr 6; *W. Masewicz*, Glosa do wyr. SN z 21.3.1983 r. I PRN 35/83, OSPiKA 1984, Nr 3, poz. 44; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 27.10.1981 r., I PR 85/81, OSPiKA 1983, Nr 2, poz. 43; *tenże*, Glosa do uchw. SN z 8.12.1976 r., I PZP 59/76, OSPiKA 1977, Nr 9, poz. 150; *M. Mędrala*, Wybrane problemy związane ze wskazaniem miejsca pracy w umowie o pracę, MoPr 2009, Nr 3; *A. Mirończuk*, Glosa do uchw. SN z 8.12.1976 r., I PZP 59/76, OSPiKA 1977, Nr 9, poz. 150; *T. Niedziński*, Wypadki zrównane z wypadkami przy pracy, PUSiZ 2002, Nr 12; *M. Nieznańska*, Podróż służbowa, cz. 1–4, PUSiG 2001, Nr 11, cz. 2, PUSiG 2001, 12, cz. 3, PUSiG 2002, Nr 2, cz. 4, PUSiG 2002, Nr 4; *J. Pasternak*, Główne problemy rent uzależnionych od inwalidztwa, cz. 2, Warszawa 1966; *M. Piekarski*, Glosa do wyr. SN z 14.4.1985 r., I PR 19/85, OSPiKA 1986, Nr 3, poz. 46; *K. Pietruszyńska*, Miejsce pracy a podróż służbowa Zdaniem Państwowej Inspekcji Pracy, PiZS 2011, Nr 5; *A. Piszczek*, Podróż służbowa telepracownika, MoPr 2011, Nr 7; *Ł. Prasotek*, Podróże służbowe pracowników mobilnych, MoPr 2010, Nr 7; *P. Prusinowski*, Dodatkowe aspekty związane z zatrudnianiem pracowników mobilnych, MoPr 2011, Nr 10; *T. Romer*, Pojęcie wypadku przy pracy, MoP 1993, Nr 2; *M. B. Rycak*, Glosa do uchw. SN(7) z 19.11.2008 r., II PZP 11/08, Podróż służbowa kierowcy w transporcie międzynarodowym, GSP-PO 2010, Nr 1; *Z. Salwa* (red.), *M. Gersdorf*, *K. Rączka*, *J. Skoczyński*, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2008; *S. Samol*, Charakterystyka zatrudnienia pracownika mobilnego, [w:] *A. Sobczyk* (red.), Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 40-lecia pracy naukowej profesor Barbary Wagner, Warszawa 2010; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 5.8.1998 r., II UKN 146/98, OSP 2000, Nr 3, poz. 34; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 11.10.2005 r., I PK 67/05, OSP 2007, Nr 3 poz. 36; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 23.6.2004 r., II PK 265/04, OSP 2005, Nr 11, poz. 137; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 8.10.1999 r., II UKN 545/98, OSP 2001, Nr 11, poz. 168; *tenże*, Podróże służbowe krajowe i zagraniczne. Komentarz, Warszawa–Poznań 2006; *tenże*, Prawna kwalifikacja pracowniczej podróży służbowej, Toruń 2002; *tenże*, [w:] *D. E. Lach*, *S. Samol*, *K. Ślębzak*, Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Komentarz, Warszawa 2010; *M. Sobczak-Kawecka*, Glosa do wyr. SN z 30.9.1976 r., I PR 115/76, OSPiKA 1978, Nr 2, poz. 19; *A. Sobczyk*, Podróż służbowa, MoPr 2004, Nr 8; *A. Świątkowski*, Glosa do uchw. SN z 17.7.1975 r., I PZP 9/75, PiZS 1977, Nr 2; *M. Taniewska*, Przestrzenne granice wykonywania pracy, PiZS 1980, Nr 3; *J. Tyszka*, Glosa do uchw. SN z 15.4.1977 r., III PZP 2/77, NP 1979, Nr 2; *tenże*, Glosa do uchw. SN z 10.3.1977 r., III PZP 1/77, NP 1978, Nr 10; *tenże*, Glosa do wyr. SN z 30.9.1976 r., I PR 115/76, NP 1977, Nr 4; *P. Wąż*, Czasowe delegowanie

do innego państwa a zagraniczna podróż służbowa, MoPr 2010, Nr 10; *K. Wróblewska*, Podróż służbowa w orzecznictwie Sądu Najwyższego, PiZS 1998, Nr 9; *T. Zieliński*, Glosa do uchw. SN(7) z 19.10.1988 r., III PZP 10/88, OSP 1990, Nr 8, poz. 311; *tenże*, [w:] *T. Zieliński* (red.), Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2000; *J. Zych*, Wypadek przy pracy i wypadek zrównany z wypadkiem przy pracy w świetle orzecznictwa, PiZS 1981, Nr 10–11.

Literatura do art. 3 ust. 3: *P. Burduk, K. Śliwka, A. Rożek, E. Bloch-Bogusławska, P. K. Burduk*, Nagły zgon młodego sportowca i późne potencjały komorowe u sportowców przetrenowanych, AMSiK 1998, Nr 2; *W. Cajsel*, Ustawa o sporcie. Komentarz, Warszawa 2011; *M. Czechowski*, Status prawny celników na tle statusu funkcjonariuszy innych służb umundurowanych, MoPr 2008, Nr 10; *M. Gersdorf*, Kilka uwag na temat regulacji prawnej wypadku przy wykonywaniu umowy zlecenia i agencji, PiZS 1995, Nr 6; *T. Gregorczyk*, Różnice pojęć chronionego wypadku w poszczególnych systemach ubezpieczenia społecznego, PiZS 1990, Nr 11–12; *A. Kosut*, Sytuacja prawna skazanych w zakresie uprawnień do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, PiZS 1990, Nr 7–9; *M. Osuchowska*, Pojęcie duchownego w świetle przepisów o wyznaniowej formie zawarcia małżeństwa cywilnego, PiP 2011, z. 7–8; *Z. Ulberski*, Chałupnik a świadczenia powypadkowe, NP 1972, Nr 4; *W. Wenz*, Kancelaria parafialna jako przestrzeń kościelnego posługiwania. Studium kanoniczno-parafialne. Wrocław 2008, Roczn. Nauk Praw. 2009, t. XIX, z. 2.

Literatura do art. 3 ust. 4–6: *E. Bloch-Bogusławska, E. Pufal, B. Sygit, T. Nowacka*, Śmiertelne wypadki przy pracy jako wynik braku lub nienależytej kontroli pracowników (doniesienie z badań), AMSiK 2008, Nr 4; *J. Brylak, T. Niedziński*, Przepęstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową w kodeksie karnym, cz. 1, R.Pr. 2008, z. 1, cz. 2, R.Pr. 2008, z. 2; *A. Buczek*, Korekta do artykułu „Prawne obowiązki pracodawcy w zakresie kwalifikacji wypadku przy pracy”, MoPr 2011, Nr 11; *taż*, Prawne obowiązki pracodawcy w zakresie kwalifikacji wypadku przy pracy, MoPr 2011, Nr 6; *M. Cieślak*, Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia, Warszawa 1995; *P. Daniluk, W. Witoszko*, Glosa do uchw. SN z 15.12.2005 r., I KZP 34/05, OSP 2006, Nr 7–8; *M. Flasiński*, Przepęstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową w nowym kodeksie karnym, PiZS 1998, Nr 4; *R. Góral*, Przepęstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową w nowym Kodeksie karnym, PUSiG 1998, Nr 1; *J. Herbet*, Odpowiedzialność karna pracodawcy za przepęstwa i wykroczenia popełnione na szkodę pracownika, Bydgoszcz 1998; *M. Jachimowicz*, Niezawiadomienie

o wypadku przy pracy lub chorobie zawodowej (przestępstwo z art. 221 k.k.), RPEiS 2003, z. 3; *J. Jankowiak, A. Musiała*, Glosa do uchw. SN z 15.12.2005 r., I KZP 34/05, Prok. i Pr. 2008, Nr 2; *S. Lelental*, Przestępstwa przeciwko prawom pracownika, [w:] *I. Andrzejew, L. Kubicki, J. Waszczyński* (red.), System Prawa Karnego, t. IV, cz. 2, Wrocław 1989; *M. Liwo, E. Nowosiadły*, Odpowiedzialność pracodawcy z art. 219 k.k., PiZS 2008, Nr 7; *ciż*, Odpowiedzialność za naruszenie praw pracowniczych zawartych w art. 218 k.k., MoP 2011, Nr 10; *F. Matysz*, Postępowanie w razie wypadku przy pracy, SP 2011, Nr 1; *J. Marciniak*, Odpowiedzialność karna pracodawcy, Warszawa 2010; *W. Masewicz*, Czyny karalne związane ze stosunkiem pracy. Odpowiedzialność pracodawcy i pracownika, Warszawa 1995; *L. Pawlak*, Przestępstwa i wykroczenia przeciwko indywidualnym i zbiorowym prawom pracownika, Warszawa 2010; *W. Radecki*, Przestępstwa i wykroczenia przeciwko prawom pracownika, Warszawa 1999; *tenże*, Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową. Rozdział XXVIII Kodeksu karnego. Komentarz, Warszawa 2001; *J. Raglewski*, Zbieg przepisów penalizujących czyny będące przestępstwami i wykroczeniami, PS 2011, Nr 4; *S. Samol*, Prawnokarna ochrona praw pracownika w nowym kodeksie karnym, RPEiS 1998, z. 3–4; *M. Sosnowska-Mach*, Zastrzeżenia merytoryczne do treści artykułu „Prawne obowiązki pracodawcy w zakresie kwalifikacji wypadku przy pracy” autorstwa Anny Buczek, zamieszczonego w Nr 6/2011 Monitora Prawa Pracy, MoPr 2011, Nr 10; *A. Tomporek*, Przedmiot ochrony prawnokarnej i podmioty przestępstw przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową (art. 219–221 k.k.), PiZS 2002, Nr 8; *J. Unterschütz*, Karnoprawna ochrona praw osób wykonujących pracę zarobkową, Warszawa 2010; *R. Widzisz*, Odpowiedzialność karna za niezawiadomienie o wypadku przy pracy, Prok. i Pr. 2007, Nr 5; *A. Zoll* (red.), *G. Bogdan, K. Buchała, Z. Ćwiąkalski, M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, J. Majewski, M. Rodzynkiewicz, M. Szewczyk, W. Wróbel*, Kodeks karny – część szczególna, Kraków 1999.

Literatura do art. 4: *T. Bińczycka-Majewska*, Charakterystyka i zakres świadczeń w systemie ubezpieczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, PiZS 2003, Nr 5; *taż*, Choroby zawodowe w normach Wspólnoty Europejskiej, PiZS 1993, Nr 10–11; *taż*, Prawne aspekty chorób zawodowych, PiP 1993, z. 7; Nr 5; *R. Celeda*, [w:] *L. Florek* (red.), Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2011; *A. Chobot*, Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy, [w:] *W. Piotrowski* (red.), Prawo pracy a reforma gospodarcza, Poznań 1989; *J. Cysek*, Sądowa kontrola decyzji w sprawach chorób zawodowych, Administracja 2009, Nr 4; *M. Gersdorf, K. Rączka, M. Raczkowski*, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa